

licenciaatsverhandelingen

henk vermoere

De narratieve structuren van de massaliteratuur. Een poging tot het opstellen van een analysemodel

Fac. Soc. Wet., Leuven, 1976, 141 blz.
(Promotor : Dr. L. Van Poecke)

Dit onderzoek naar een model voor de analyse van massa-literatuur situeert zich in het kader van deze wetenschappen die zich bezighouden met het onderzoek van de literatuur als maatschappelijk verschijnsel. Al naargelang de opvattingen over het verband tussen literatuur en maatschappij kan men het domein van de literatuur op verschillende manieren benaderen. De eerder klassieke literatuur-theorieën concentreren zich vooral op het domein van het literair oeuvre en op het verband maatschappelijke context-auteur-oeuvre. Onder invloed van nieuwe technieken en methodes in de menswetenschappen ontstaan andere opvattingen en tendensen die de aandacht zullen vestigen op een lezende instantie en op het domein van de *massaliteratuur*.

In deze opvattingen zal het domein van de massaliteratuur bestudeerd worden als een domein van communicatievormen: de literaire vormen zijn communicatievormen en zodoende verantwoordelijk voor de overdracht van een boodschap. In een studie van het verband tussen literatuur en maatschappij zullen de analyses van de massaliteratuur vooral de aandacht trekken omwille van de vele veronderstellingen met betrekking tot de interne sociale functie van deze literaire vormen (cf. T. Rombout).

Het model dat we voor dit onderzoek zochten, moest het mogelijk maken een verzameling verhalen uit de massalectuur te beschrijven als een literaire boodschap in een maatschappelijke context. Het model moet aldus de onderzoeker in staat stellen de sociale functie te beschrijven.

Onze analyse omvatte enerzijds een semiologisch en anderzijds een sociologisch onderzoek waarvan de resultaten na een onderlinge vergelijking op basis van voorafgaande hypothesen in parallel werden geplaatst. Het is vooral de synthese tussen deze twee benaderingen die ons moeilijkheden bezorgde. Maar eerst zullen we even het semiologisch en sociologisch gedeelte nader toelichten.

De semiologie is de wetenschap van alle tekensystemen en dus niet alleen van de taaltekens. Hierbij komt het er steeds op neer de vraag te stellen naar de wijze waarop een tekensysteem betekenis doet ontstaan. De semiologie hangt samen met een structuralistische visie in de menswetenschappen. Zonder in te gaan op de discussie binnen het structuralisme en op het polysemisch karakter van het begrip structuur, stellen

we vast dat de structuralistische theorieopvatting in de jaren vijftig als een principiële houding in kunst, wetenschap en filosofie algemene erkenning vond.

De semiologie van de literatuur onderscheidt zich van de niet-structuralistische, traditionele verhaalstudies doordat ze in tegenstelling tot deze laatste de rol van een subject of individueel bewustzijn (de auteur) ontkent. Het verhaal is in de eerste plaats een narratieve structuur, en niet de weerspiegeling van een individueel bewustzijn. Volgens de Franse semioloog R. Barthes dient de analyse van deze narratieve structuur, gezien het onoverzichtelijk karakter van het onderzoeksterrein, te gebeuren van uit een deductief-hypothetisch beschrijvingsmodel. Na herhaaldelijke toepassing, aanpassing en vervollediging zal men er in slagen de oneindigheid van verhalen te klasseren. Voor de keuze van haar model kan de semiologie terecht bij de linguïstiek die reeds haar sporen verdiende. Het resultaat van ons semiologisch hoofdstuk - waarvoor we ons in de eerste plaats baseerden op het door Barthes geponeerde onderscheid tussen betekenisniveaus in de narratieve structuur, doch tevens en vooral op de onderzoekingen van Propp en Greimas - kunnen we dan als volgt samenvatten: Een verhalenreeks uit de massalectuur (b.v. de Saskia-romans) kan beschreven worden als één narratieve structuur waarvan ieder concreet verhaal als een realisatievorm kan gezien worden. Deze structuur articuleert de handelingen en personages die gemeenschappelijk zijn aan alle verhalen van de reeks. Vanuit een structuralistische visie zullen we het in dit verband hebben over «functies» en «actanten». Een serie uit de massalectuur kan dus getypeerd worden tot een vaste lijst van functies en een bepaalde matrix van actanten.

In een volgende stap verlaten we het semiologisch model voor het sociologisch onderzoek. Want het was de bedoeling de *tekst* van de verhalenreeks in een maatschappelijke *context* te situeren. Hiervoor grepen we terug naar een structuralistische visie die de sociologische context ging bekijken op dezelfde manier waarop de linguïstiek en de semiologie de taalverschijnselen bestudeerden. D.w.z. dat de structuralistische sociologie de maatschappij bestudeert als een tekensysteem of een tekst die leesbaar wordt dank zij een aan de basis liggende en te ontcijferen structuur. Het is vooral het werk van de Franse auteurs Althusser en Poulantzas dat een belangrijke theoretische bijdrage leverde tot deze «wetenschap van de geschiedenis». In het kader van ons onderzoek motiveerden we deze keuze voor een structuralistische maatschappijtheorie vanuit de aard van het semiologisch onderzoek dat hieraan vooraf ging. Het semiologisch gedeelte van ons onderzoek leverde immers termen op zoals «functies» en «actanten»; het sociologisch gedeelte nu bracht ons de concepten «klassepraktijken» en «agenten van sociale klassen». Zodoende hanteerden we dan toch min of meer onderling vergelijkbare begrippen, zodat we, in een eerste fase althans, met niet al te grote moeilijkheden moesten afrekenen.

Die moeilijkheden zijn er dan gekomen toen we poogden deze twee structuralistische modellen in parallel te brengen. Hier-

bij rezen een aantal vragen die we in het kader van ons onderzoek onbeantwoord dienden te laten, zodat de noodzaak van verder onderzoek zich opdringt. Men kan zich b.v. afvragen in hoeverre de erkenning van de subjectloosheid van de handelende mens, een fundamentele component van de structuralistische hypothese, kan gehandhaafd worden. Is het wel mogelijk het typische van een maatschappelijke context te beschrijven aan de hand van een streng-abstraherend model waarbij termen zoals «sociologische klasse» en «klassepraktijken», zoals ze door het structuralisme werden gezuiverd, wel eens werkelijkheidsvreemd kunnen klinken?

Een gelijkaardig probleem stelt zich naar aanleiding van de semiologische analyse. Hoe zal men het typische van een verhalenreeks kunnen lezen in een structuur van functies en actanten? Zijn het soms juist niet bepaalde stijffiguren of karakters die de aantrekkelijkheid van massalectuur uitmaken? En in welke mate zal dan nog aanvaard kunnen worden of de relatie van lezer tot lectuur bepaald wordt door de sociale (ideologische) functie van deze lectuur?

Het naast elkaar plaatsen en vergelijken van de semiologische en maatschappelijke analyse maakt het model uiterst kwetsbaar en dient steeds met de grootste omzichtigheid en aandacht voor andere modellen gepaard te gaan. De bedenkingen in verband met de structuralistische maatschappijopvatting en de theorie van de ideologie, evenals de vragen die worden geopend naar de sociale functie van literaire boodschappen maken verder onderzoek op zowel hypothetisch-deductieve als inductieve wijze dan ook noodzakelijk.

BIBLIOGRAFIE

- ALTHUSSER, L., *Idéologie et appareil idéologique d'état*, MUBEF, Leuven, 1972.
- GREIMAS, A.J., *Sémantique structurale*, Larousse, Parijs, 1966.
- MASSALITERATUUR, Doktoraalstudie (collectief) Nederlandse taal- en letterkunde aan het Instituut Nederlands van de Nijmeegse Universiteit, Nijmegen, 1974.
- POULANTZAS, N., *Pouvoir politique et classes sociales*, Maspero, Parijs, 1975.
- PROPP, V.L., *Morphologie du conte*, Seuil, Paris, 1970.
- ROMBAUT, T., «Trivialularia», in *Populaire literatuur*, Thespa, Amsterdam, 1974.

(ADVERTENTIE)

antoon bulcke

Pamfletten aan de K.U.L.

Fac. Soc. Wet., Leuven, 1976, 112 blz.
(Promotor : Prof. Dr. G. Fauconnier)

Aan de K.U. Leuven spelen de media een grote rol bij het organiseren en uitvoeren van acties door de meest diverse werkgroepen.

Dat het pamflet hierbij door ons als te analyseren materiaal werd gekozen heeft vier redenen, m.n.:

- het gaat hier wellicht om het meest frequent gebruikte informatiemiddel aan de universiteit;
- het bereikt een zeer groot publiek;
- we bezitten een representatief staal;
- dit maakt het mogelijk heel wat te reveleren i.v.m. stromingen, krachtlijnen, die het studentenleven en het sociaal klimaat aan deze universiteit typeren.

Aldus werden in totaal 321 verschillende pamfletten geanalyseerd die verspreid werden zowel gedurende het academiejaar '73-'74 als '74-'75. Hierbij ging de aandacht in hoofdzaak naar de vragen 'WIE' en 'WAT' uit de formule van Lasswell.

In deze bijdrage een gedetailleerde beschrijving geven van de bekomen resultaten, zou al te veel ruimte in beslag nemen. Vandaar dat we ons beperken tot een zeer algemene schets van de belangrijkste bevindingen.

Zo bleek reeds bij de inventarisatie van het analyse materiaal dat voor beide academiejaren de distributie-frequentie van pamfletten hoger lag in het begin van het jaar (okt. - nov.), dan op het einde van het jaar (mei-juni). De hoogste frequenties liggen voor beide academiejaren in de maanden februari - maart, terwijl de laagste frequenties zich telkens situeren omstreeks de maand december, naar het kerstverlof toe en de periode mei-juni, naar de examenperiode toe.

Wat nu het eerste punt betreft, m.n. de vraag 'WIE', lijken ons de volgende conclusies van belang:

- het netwerk van auteurs en verenigingen dat pamfletten uit-

CINAMA

erkende
specialist in
VIDEO
SONY

Renbaanlaan 5
1050 Brussel (Vijvers Elsene) P
02/647.06.62-649.11.58

VERKOOP-VERHUREN

geeft is uiterst groot en complex. Zo stelden we o.m. vast dat in de beschouwde periode niet minder dan 63 verenigingen en 58 verschillende auteurs als uitgevers fungeerden.

— Er is een duidelijk onderscheid te maken tussen wat we kunnen noemen 'hoog-frequentie-groepen' en '-auteurs' en 'laag-frequentie-groepen' en '-auteurs'. Praktisch gezien stellen we inderdaad vast dat, naar de groeperingen toe, er een vijftal zijn (nl. Amada - 16,9 %, RAL (LRT) - 15,26 %, Soc. Raad - 12,77 %, C.I.E.E. - 7,16 % en A.I.B. - 4,36 %; d.i. 7,93 % van de geïdentificeerde groepen) die 55,74 % van de pamfletten voor hun rekening nemen, dit zijn dus de zgn. 'hoog-frequentie-groepen', terwijl de overige 58 geïdentificeerde groeperingen, dit is 92,06 % slechts voor 36,48 % van het steekproefmateriaal instaan, aldus ondergebracht in de categorie 'laag-frequentie-groepen'.

Naar de individuele auteurs toe constateren we enerzijds dat 79,31 % van de steekproef-auteurs twee pamfletten of minder uitgeven, dit zijn dus 'laag-frequentie-auteurs', terwijl anderzijds slechts 20,68 % van 3 tot maximaal 52 pamfletten uitgeven, dit zijn de hoog-frequentie-auteurs.

— Daarenboven bleek tevens dat voor de hoog-frequentie-groepen in hoofdzaak hoog-frequentie-auteurs fungeren, terwijl de laag-frequentie-groepen vertegenwoordigd zijn door laag-frequentie-auteurs.

— Hierbij hebben we getracht het concept 'marginale groepen' te nuanceren, rekening houdend met diverse sociologische criteria. M.n. stelden we vast dat bepaalde groepen wel marginaal kunnen genoemd worden op het niveau van de groepsomvang, maar dat ze daarentegen t.o.v. groepen van veel ruimere omvang, een grotere inspanning leveren op het niveau van de cosmisering en integratie in de maatschappij, waarvoor we in het kader van onze analyse, het uitgeven van pamfletten als indicator beschouwen.

— Tenslotte stelden we tevens vast dat :

a) van de 63 geïdentificeerde groepen er 39 van sociaal-politiek-economische aard zijn (d.i. 61,9 %). Samen staan ze in voor 85,13 % van het steekproefmateriaal.

b) 9 groeperingen zijn van filosofische aard (d.i. 14,28 %), en aldus nemen ze 5,74 % van het steekproefmateriaal voor hun rekening.

c) 15 groeperingen zijn van culturele aard (d.i. 23,80 %), goed voor 9,12 % van het steekproefmateriaal.

Met betrekking tot de vraag 'WAT' is zowel aandacht besteed aan inhoudelijke als aan vormelijke aspecten van de boodschappen. Hierbij is uitgegaan van het onderscheid tussen pamfletten type-A, d.w.z. pamfletten die in het kader van een campagne met hoge frequentie op korte termijn verspreid werden rond één bepaald thema, en pamfletten type-B : strooibrieven die een accidentele verspreiding kennen op lange termijn m.b.t. diverse thema's, en met lagere frequentie.

Een inhoudelijke analyse van de pamfletten model-A, de campagnepamfletten, toont duidelijk aan dat precies 75 % van de gevoerde acties betrekking hadden op extern-universitaire aangelegenheden van uitsluitend sociaal-politiek-economische aard. Slechts 25 % waren intern-universitair gericht.

Van de externe acties hebben er 86 % betrekking op nationale onderwerpen, terwijl er slechts 14 % een internationaal probleem als draaischijf hadden.

Wanneer we nagaan welke groepen er achter deze extern-universitaire campagnes steken, dan stoten we steeds op Amada, RAL, Sociale Raad en in mindere mate op de C.I.E.E. en de A.I.B., m.a.w. het zijn bijna uitsluitend de hoger genoemde hoog-frequentie-groepen die de leiding van de externe acties model-A in handen hebben.

De intern-universitaire acties model-A streven vooral naar open, eerlijk en objectief onderwijs. Ze verdedigen groepen die dreigen van onderwijs uitgesloten te worden, en gaan ook inhoudelijk het programma kritisch bekijken. Het onderzoek naar de auteurs en groepen die deze intern-universitaire acties leiden, brengt ons opnieuw bij de hoog-frequentie-groepen. Kortom, alle campagnes van het korte type worden geleid door de hoog-frequentie-groepen, die er dan ook hun stempel op drukken.

Wat de hierbij aangewende middelen betreft stelden we vast dat het contestatiegedrag zich voornamelijk uit langs meetings (18,5 % van het pakket voorgestelde actievormen), betogingen (eveneens 18,5 %), vorming van actiecomités (13,4 %), debatten-conferenties (9,7 %) en solidariteitsacties (9,3 %).

Opvallend is tevens dat er, in eerste instantie althans, weinig naar het stakingsmiddel gegrepen wordt (3,7 %). Deze actievorm wordt als weinig efficiënt beoordeeld en komt dan ook meestal voor als een nevenverschijnsel van een reeds gestarte actie.

Bij de inhoudelijke analyse van de strooibrieven type-B stellen we een duidelijke verschuiving vast naar de culturele en wijsgerige thema's en actievormen, m.n. film, toneel, tentoonstellingen, meditatieweekends, sportmanifestaties enz... Hierbij wordt tevens het initiatief-monopolie van de hoog-frequentie-groepen doorbroken door een sterk heterogene groep laag-frequentie-auteurs en -groepen.

Ook de vormelijke analyse van zowel de campagnepamfletten als van de accidentele strooibrieven leverde uiteenlopende resultaten op, zowel m.b.t. de stylistische vormgeving en de propaganda-elementen als de leesbaarheid en de begrijpelijkheid.

Daar waar b.v. bij de strooibrieven geen typische stijlfiguren ontdekt werden, is er bij de campagne-pamfletten een frequent gebruik van beeldspraak en hyperbolen te noteren.

Maar vooral vanuit propagandistisch standpunt verschillen beide types grondig van elkaar. Daar waar de accidentele strooibrieven op louter neutrale informatie-overdracht gericht zijn, is bij de campagnepamfletten het gebruik van evidente propaganda-technieken merkbaar. Het situeren van het onderwerp in het belangenveld van de ontvangers van de boodschap, het uitspelen van bepaalde motieven en dito appeleren aan behoeften, de taalsuggestibiliteit en de impliciete affirmaties zijn m.n. duidelijke pogingen tot persuasieve beïnvloeding.

Uiteindelijk stelden we tevens vast dat de strooibrieven een betere leesbaarheid hebben dan de campagne-pamfletten, maar dat op het niveau van de begrijpelijkheid beide types voldoen aan de getoetste normen.

BIBLIOGRAFIE

- BERELSON B., *Content Analysis in Communication Research*, Glencoe, 1952.
- DASTOT J.-CL., *La Publicité - Principes et Méthodes*, Verviers, 1973.
- FAGES J.B., *Comprendre le Structuralisme*, Toulouse, 1970.
- FLESH R., *The Art of Plain Talk*, New York, 1946.
- LASSWELL H., *Propaganda Technique in The World War*, New York, 1938.
- LUCAS D.B., BRITT S.H., *Het Effect van de Reclame*, Antwerpen, 1966.
- ROOMER J., *Tekst en Tekstschrijver in de Reclame*, Amsterdam, 1967.
- WIJVEKATE M.L., *Methoden van Onderzoek*, Utrecht, 1971.
- THIBAUT A.M. - LAULAN, *Image et Communication*, Parijs, 1972.

---

ann mulders

de belgische en franse verkiezingen van 1974 in «de standaard»

Een agendasettinganalyse

Fac. Soc. Wet. Leuven, 1976, 111 blz.
(Promotor : Prof. Dr. L. Boone)

Het was onze bedoeling de politieke houding na te gaan van het dagblad «De Standaard». De keuze van «De Standaard» als onderzoeksobject heeft verschillende redenen, nl. ten eerste het feit dat deze krant zichzelf «niet partijgebonden» en «onafhankelijk» noemt. We wilden nagaan in hoeverre deze bewering strookt met de realiteit.

Verder noteerden we dat verschillende auteurs, waaronder Prof. Luk Boone, «De Standaard» meer en meer als de beste belgische krant te gaan beschouwen. Of «De Standaard» daardoor ook kan gerekend worden tot de zogenaamde kwaliteitsbladen is een vraag waarover de meningen verdeeld zijn: wellicht zouden de resultaten van onze analyse bepaalde inhoudskenmerken aan het licht brengen die een begin van antwoord op deze vraag zouden kunnen vormen.

Een derde reden waarom het interessant leek «De Standaard» te analyseren is haar inhoudelijke dualiteit: «De Standaard» is eerder rechts op binnenlands politiek vlak, waar ze bijna steeds, expliciet of impliciet, de CVP steunt; op buitenlands politiek vlak is zij veel kritischer en minder pro-Amerikaans dan de meeste Belgische kranten. Het conservatisme of progressisme van een krant is zeer moeilijk te meten, in de eerste plaats omdat er voor deze begrippen geen bruikbare indicatoren bestaan. We zouden ons hier derhalve willen beperken tot een vergelijking tussen de houding van De Standaard tegenover een belangrijke binnenlandse en buitenlandse gebeurtenis, nl. de Belgische parlementsverkiezingen en de Franse presidentsverkiezingen van 1974.

Omwille van de eigen aard van «De Standaard» (niet partijgebonden, etc.) leek het ons interessant haar politieke houding na te gaan via een analyse van haar agendasetting.

Deze methode werd met name door McCombs geïntroduceerd in de problematiek rond de analyse van politieke berichtgeving en de persuasie. De essentie van deze agendasettingfunctie bestaat er zoals de formulering het reeds laat vermoeden, vooral in dat de massamedia — waarvan gebleken was dat ze zelden in staat zijn om voldoende congruente of manifeste persuasieve successen op korte termijn te boeken — veel efficiënter zijn in het bepalen van datgene waarover de interpersonele, de categoriale en de massacommunicatie handelen.

Ze bepalen dus mede datgene waarover het publiek nadenkt, en waarmee het ook rekening zal houden bij het nemen van bepaalde (politieke) beslissingen.

Een van de moeilijkheden echter voor een agendasettingsonderzoek, is een geschikte methodiek uit te werken. Mede door onze bekommernis om de vergelijkbaarheid met vroegere min of meer soortgelijke onderzoeken veilig te stellen, hebben we een gewone mededelingsanalyse verkozen waaruit dan althans een intentie tot agendasetting kan worden afgeleid.

Wat onze mededelingsanalyse zelf betreft, beperken we ons hier tot het feit dat de betrokken artikels telkens op twee assen, op

een horizontale volgens het behandelde onderwerp en op een verticale volgens de plaats in de krant, werden gelokaliseerd. Vervolgens werd nagegaan welke houding (positief - negatief - neutraal) kon afgeleid worden ten opzichte van de CVP, de BSP en ten opzichte van het behandelde onderwerp zelf. Om de politieke houding van «De Standaard» uit haar agendasetting af te leiden trachtten we een antwoord te vinden op volgende vragen:

1. aan welke punten besteedt «De Standaard» het meeste aandacht?
2. welke houding neemt deze krant in ten opzichte van deze punten?
3. bestaat er een correlatie tussen het veel voorkomen van bepaalde onderwerpen en het feit dat deze onderwerpen «CVP-bevoordeligend» c.q. «BSP-discrediterend» zijn?

De Franse verkiezingen hadden we op dezelfde wijze willen analyseren, met uiteraard de noodzakelijke aanpassingen van bepaalde categorieën.

Hier bleek echter dat de meeste (niet alle!) artikels in dit verband onder één titel konden worden gegroepeerd, nl. «Kansen van de diverse kandidaten volgens diverse opiniepeilingen».

Conclusies

Wat de binnenlandse politieke houding van «De Standaard» betreft, bleek dat ze wel CVP-gezind was, maar dat ze zelden openlijk voor deze mening uitkwam. Haar agendasetting heeft wel duidelijk als resultaat gehad dat vooral CVP-bevoordeligende en de BSP-discrediterende nieuws-items als belangrijk werden overgebracht. In hoeverre het lezerspubliek zich laat leiden door de standpunten van zijn dagblad laten we hier buiten beschouwing. Uit de reeds vermelde studie van McCombs en Shaw blijkt echter dat de punten die door de media regelmatig vooraan op de «agenda» worden geplaatst, ook door hun publiek als «belangrijk» worden ervaren.

Zoals reeds vermeld was de berichtgeving in «De Standaard» over de Franse verkiezingen nogal eenzijdig. Uit de weinige commentariërende artikels blijkt toch een zekere sympathie voor de kandidaat van links, Mitterand, waar de rechtse Giscard D'Estaing eerder negatieve kritieken krijgt.

Na vergelijking van de politieke programma's van Mitterand en Giscard D'Estaing enerzijds en de CVP en de BSP anderzijds, bleek dat D'Estaing's programma eerder met de CVP-politiek overeenkomt en dat het BSP-standpunt op vele plaatsen bij Mitterand's plannen aansluit. In De Standaard komen de verkiezingprogramma's van de kandidaten echter zeer summier aan bod. Nochtans vonden we het eigenaardig dat een kandidaat, die voor zijn land — in grote lijnen — dezelfde politiek voorstaat als de partij die door «De Standaard» gesteund wordt, zeer negatieve persoonlijke kritieken krijgt.

«De Standaard» een elitekrant?

We trachtten op deze vraag een antwoord te vinden door de resultaten van onze inhoudsanalyse te toetsen aan wat Merrill de «kenmerken van een elitekrant» noemt. Het spreekt vanzelf dat onze informatie niet volstond om elk van deze kenmerken grondig te toetsen aan de realiteit «De Standaard». Wij zullen hier dus enkel de punten opsommen waar — volgens de door Merrill gestelde eisen — «De Standaard» tekort schiet om als elitekrant beschouwd te kunnen worden.

1. Alhoewel ze zelden openlijk uitkwam voor haar CVP-gezindheid, kan men de politieke houding van De Standaard tijdens

de jongste verkiezingen moeilijk als «ideologisch onafhankelijk» omschrijven.

2. In het door ons onderzochte materiaal vonden we meermaals dat «De Standaard» vermeed een standpunt in te nemen, ofwel dat ze zeer vaag haar opvattingen meedeelde. Volgens Merrill moet een elitekrant een klaar en duidelijk standpunt innemen.
3. Wat de eis van nadruk op politieke en economische zaken betreft vonden we dat «De Standaard», vooral in haar berichtgeving over de jongste Franse verkiezingen, is tekort geschoten. De politieke situatie in Frankrijk naar aanleiding van de verkiezingen werd nooit geanalyseerd: de aandacht werd meestal afgeleid naar wat bureaus voor opiniepeilingen meedeelden.
4. Zoals we reeds opmerkten in verband met de wijze waarop «De Standaard» de Franse verkiezingen behandeld heeft — en dit geldt ook wat de totale afwezigheid van enige analyse van de verschillende verkiezingsprogramma's van de Belgische politieke partijen betreft — hebben we de indruk dat deze krant niet kan beschouwd worden als een blad dat er op uit is «to serve and help expand a well educated, intellectual readership at home and abroad».

BIBLIOGRAFIE

- BOONE L., «Twee Kanttekeningen bij Verleden, Heden en Toekomst van de Belgische Dagbladpers», in *Massacommunicatie*, Jg. 1, herfst 72.
- BOONE L., *Massamedia en Interpersonele Communicatie*, Leuven, 1971.
- CAMPEIR & DUMON, M. & JESPERS, J.J. *Radioscopie de la Presse Belge*, Verviers, Girard, 1974.
- HOLSTI O.R., *Content Analysis for Social Sciences and Humanities*, Addison-Wesley. Publ. Company (U.S.) 1969.
- McCOMBS M.E. & SHAW, D.L., *The Agendasetting Function of Massmedia*, in: *P.O.Q.*, summer 1972, blz. 176-187.
- MERRILL, J., *The Elitepress. Great Newspapers of the World*, New York, 1968.
- VAN DER BIESEN W., *De Verkiezingspropaganda in de Democratische Maatschappij. Een literatuurkritische studie en een inhoudsanalyse van de verkiezingscampagne van 1968 in de katholieke pers en in de propagandapublicaties van de CVP*, deel III, Leuven, 1973, blz. 276-625.

(ADVERTENTIE)

C.L. KRUIHOF :

Onwetend en sociaal gedrag.

Een wijsgerig-sociologische studie, waarin de auteur tracht aan te tonen dat een gemis aan informatie en/of inzicht bij de mens een invloed heeft op zijn relatie met de sociale omgeving.

147 blz.

320 fr

C.B. BAKKER en M.K. BAKKER-RABDAN :

Verboden toegang.

Omvat een beschrijving van het territorium concept. Een hoofdstuk over communicatie en een volgende over de toepassing van de territoriumtheorie in het huwelijk en gezin sluiten dit originele boek af.

320 blz.

395 fr

C A B A Y

EUROPA BOEKHANDEL

FOCHPLEIN 6

3000 LEUVEN

Tel. : 016/23 69 50

GUNTHER WALLRAFF :

Ongewente reportages.

Een verzameling van onthullende feiten, welke op onconventionele wijze, eigen aan de auteur, werden achterhaald.

In deze bundel wordt een uiteenzetting gegeven over een bijzonder aspect van de bondsrepubliek: het bondgenootschap van reactionaire militairen en grootindustriëlen met alle discriminatie, geheime bewapening en restauratiepogingen.

187 blz.

275 fr

GUITTA PESSIS - PASTERNAK :

Dictionnaire de l'audio-visuel

Français - anglais

Anglais - français

cinema, fotografie, pers, radio, televisie, teledistributie, video.

361 fr